

ZAKON

O UGOVORIMA O PREVOZU U ŽELEZNIČKOM SAOBRAĆAJU

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se ugovorni i drugi obligacioni odnosi u oblasti javnog prevoza putnika i stvari u unutrašnjem železničkom saobraćaju.

Odredbe ovog zakona primenjuju se i na međunarodni železnički saobraćaj, ako potvrđenim međunarodnim ugovorom ili propisom nije određeno drugačije.

Član 2.

Javni prevoz putnika i stvari u železničkom saobraćaju se obavlja prema uslovima definisanim ovim zakonom i tarifom prevoznika. U slučajevima koji nisu definisani ovim zakonom, primenjuje se tarifa prevoznika.

Prevoznik sa korisnicima zaključuje ugovore o prevozu prema odredbama ovog zakona i tarife.

Prevoznik može s pojedinim korisnicima svojih usluga ugovoriti i niže cene prevoza ili davati druge olakšice, pod uslovima koji su propisani tarifom.

Član 3.

Ako odredbama ovog zakona nije drugačije određeno, odnosi uređeni ovim zakonom mogu se ugovorom, odnosno opštim uslovima prevoza i drugačije urediti.

Tarifom ili ugovorom između prevoznika i korisnika, ne može se prevoznik, potpuno ili delimično, osloboditi odgovornosti predviđene ovim zakonom, ne može se teret dokazivanja odgovornosti prebaciti sa prevoznika na drugo lice, niti se mogu predvideti ograničenja odgovornosti za prevoznika povoljnija od ograničenja predviđenih ovim zakonom.

Član 4.

Tarifa sadrži odredbe o opštim i posebnim uslovima prevoza, kao i podatke potrebne za izračunavanje prevoznih troškova.

Tarifu utvrđuje i donosi prevoznik.

Tarifa se mora javno objaviti. Smatra se da je tarifa javno objavljena kada je prevoznik stavi na raspolaganje korisnicima prevoza, u štampanoj i elektronskoj formi na svojoj internet stranici.

Prevoznik je dužan da tarifu stavi na uvid u svakoj stanici otvorenoj za prevoz putnika i stvari.

Izmena prevoznih troškova i druge izmene i dopune tarife kojima se menjaju uslovi prevoza, ne mogu se primenjivati pre isteka roka utvrđenog tarifom.

Član 5.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) *vozna karta* je prevozna isprava putnika kojom se potvrđuje da je ugovor o prevozu zaključen na osnovu ovog zakona i tarife;
- 2) *granica tovarjenja kola* predstavlja masu koja se ne sme prekoračiti s obzirom na tehničku konstrukciju kola i najnepovoljnije najveće dopušteno opterećenje pruge po osovini i dužnom metru kola na prevoznom putu pošiljke;
- 3) *elektronski tovarni list* je zapis memorisanih podataka elektronskim putem, koji predstavljaju tovarni list;
- 4) *železnički prevoznik* (u daljem tekstu: prevoznik) je privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koji obavlja prevoz putnika i/ili stvari i koji obezbeđuje vuču vozova ili koji isključivo pruža uslugu vuče vozova. Prevoznik može biti ugovorni prevoznik ili uzastopni prevoznik;
- 5) *izvršni prevoznik* je prevoznik koji nije zaključio ugovor o prevozu sa putnikom ili pošiljaocem, a kome je ugovorni prevoznik poverio izvršenje prevoza potpuno ili delimično;
- 6) *imalac kola* je vlasnik kola ili lice koje ima pravo raspolaganja kolima i koji koristi pomenuta kola kao prevozno sredstvo;
- 7) *imalac prava* je lice koje, na osnovu ugovora, ima zahtev prema prevozniku;
- 8) *intermodalna transportna jedinica (ITJ)* je kontejner, poluprikolica, razmenljiva posuda i druga transportna jedinica koja se koristi u kombinovanom prevozu;
- 9) *ispis elektronskog kolskog lista* je na papiru odštampan zapis elektronskog kolskog lista;
- 10) *ispis elektronskog tovarnog lista* je na papiru odštampan zapis elektronskog tovarnog lista;
- 11) *kašnjenje* je vremenska razlika između vremena predviđenog dolaska voza u određenu stanicu u skladu sa objavljenim redom vožnje i stvarnog, odnosno očekivanog vremena dolaska voza;
- 12) *kola* su svako vozilo koje saobraća na sopstvenim točkovima na železničkoj pruzi, bez sopstvene vuče;
- 13) *kolski list* je prevozna isprava za prazna kola kojom se potvrđuje ugovor o prevozu zaključen na osnovu ovog zakona i tarifa. Može biti izdat u papiratom obliku ili kao elektronski zapis;
- 14) *kombinovani prevoz* je prevoz intermodalnih transportnih jedinica (ITJ) čiji se prevoz obavlja različitim vidovima saobraćaja sa jednom prevoznom ispravom;
- 15) *korisnik* je lice koje, na osnovu ugovora o prevozu stiče određena prava i preuzima određene obaveze. Korisnik može biti putnik i/ili naručilac i/ili pošiljalac i/ili primalac i/ili treće lice;
- 16) *lice* je fizičko ili pravno lice, udruženje lica ili preduzetnik kome je u skladu sa propisima priznata sposobnost preduzimanja pravnih radnji;
- 17) *lice sa invaliditetom* ili *lice sa smanjenom pokretljivošću* je lice čija je pokretljivost pri korišćenju prevoza smanjena usled fizičkog invaliditeta (senzornog ili lokomotornog, trajnog ili privremenog), intelektualnog invaliditeta

ili oštećenja, ili bilo kog drugog uzroka invalidnosti, ili je posledica godina, i čijem stanju je neophodno posvetiti adekvatnu pažnju i prilagoditi usluge koje su na raspolaganju svim putnicima, a koje su prilagođene konkretnim potrebama ovog lica;

18) *međunarodni železnički saobraćaj* je prevoz putnika i stvari iz inostranstva u Republiku Srbiju, odnosno iz Republike Srbije u inostranstvo i prevoz putnika i stvari iz inostranstva, preko teritorije Republike Srbije, za inostranstvo, bez obzira da li se obavlja isključivo železnicom, ili mešovitim (kombinovanim) saobraćajem;

19) *naručilac prevoza* je lice koje, u svoje ime, a za račun drugog lica, zaključuje sa prevoznikom ugovor o prevozu putnika;

20) *nesreća* je neželjen ili neplaniran iznenadan događaj ili specifičan niz takvih događaja koji ima štetne posledice (sudari, iskliznuća, nesreće na putnom prelazu u istom nivou, nesreće sa učešćem lica izazvane železničkim vozilima u pokretu, požari i sl);

21) *otpravna stanica* je stanica u kojoj započinje ugovoreni prevoz stvari;

22) *otpremna stanica* je stanica u kojoj započinje ugovoreni prevoz putnika;

23) *postupak tranzita* je prevoz robe pod carinskim nadzorom u okviru carinskog područja Republike Srbije;

24) *pošiljalac* je lice koje, na osnovu ugovora, predaje stvar na prevoz;

25) *pošiljka* je jedna stvar ili više stvari koje se predaju na prevoz jednom prevoznom ispravom;

26) *praćeno vozilo* je putnički automobil sa ili bez prikolice ili motocikl koji se prevozi u istom vozu u kome se prevozi i putnik koji poseduje prevoznu ispravu za to praćeno vozilo;

27) *prevozna isprava* je dokaz postojanja i sadržine ugovora o prevozu;

28) *prevozni troškovi* je zajednički naziv za prevozninu, dodatke na prevozninu, naknade za sporedne usluge, dodatne i druge troškove prevoza koje prevoznik naplaćuje od korisnika u prevozu stvari, kao i za cenu prevoza i dodatne usluge koje prevoznik naplaćuje od korisnika u prevozu putnika, a prema konvencijama, tarifama, pravilnicima, sporazumima, uputstvima i ugovorima;

29) *primalac* je lice koje je ovlašćeno da u uputnoj stanici iskupi prevoznu *prevozni troškovi* ispravu i preuzme stvar;

30) *prodavac karata* je lice koje prodaje karte u ime i za račun železničkog preduzeća;

31) *putnik* je lice koje, na osnovu ugovora, ima pravo na prevoz;

32) *reklamacija* je odštetni zahtev korisnika kojim se od prevoznika traži obeštećenje;

33) *ručni prtljag* su stvari koje se mogu uneti u voz, u prostor predviđen za smeštaj putnika i ručnog prtljaga i za čije čuvanje odgovara sam putnik;

34) *stanica* je svako železničko službeno mesto koje je otvoreno za celokupan ili ograničen prijem i otpremu putnika i stvari (stanica, ukrsnica, stajalište, saobraćajno i transportno otpremništvo, tovarište i sl);

35) *stvar* je deo materijalne prirode koja se nalazi u ljudskoj vlasti i nad kojom postoji pravo svojine ili neko drugo stvarno pravo. Stvar predstavlja prtljag, roba, prevozno sredstvo i sl;

36) *tarifa* je skup podzakonskih propisa, opštih uslova prevoza i cena koji zajedno sa ovim zakonom čine jedinstvenu celinu propisa koji se primenjuju u železničkom saobraćaju;

37) *tovarni list* je prevozna isprava pošiljke kojom se potvrđuje ugovor o prevozu zaključen na osnovu ovog zakona i tarifa. Može biti izdat u papirnatom obliku ili kao elektronski zapis;

38) *ugovorni prevoznik* je prevoznik koji sa putnikom, naručiocem ili pošiljaocem zaključuje ugovor o prevozu;

39) *uzastopni prevoznik* je prevoznik koji na osnovu zaključenog ugovora o prevozu između putnika ili pošiljaoca sa ugovornim prevoznikom, preuzima obavezu daljeg prevoza;

40) *unutrašnji železnički saobraćaj* je prevoz putnika i stvari koji otpočinje i završava se na teritoriji Republike Srbije;

41) *upravljac infrastrukture* je društvo kapitala ili preduzetnik koji je ovlašćen za upravljanje javnom železničkom infrastrukturom;

42) *uputna stanica* je mesto završetka ugovorenog prevoza;

43) *carinska stanica* je stanica u kojoj otpočinje i/ili se završava postupak tranzita pri uvozu, izvozu i provožu pošiljaka.

II. PREVOZ PUTNIKA

1. Ugovor o prevozu putnika

Član 6.

Ugovorom o prevozu putnika prevoznik se obavezuje da putnika preveze od otpremne do uputne stanice, a putnik da prevozniku plati prevozne troškove.

Član 7.

Prevoznik je dužan da putnika preveze do uputne stanice ugovorenom vrstom voza i kolskim razredom koji su navedeni u objavljenom redu vožnje i pod uslovima u pogledu udobnosti koji se, prema vrsti voza i dužini putovanja, smatraju potrebnim.

Prevoznik je dužan da putniku, kada je to posebno ugovoreno, obezbedi označeno mesto u određenom vozu kao i dodatne usluge.

Prevoznik je dužan da na najprikladniji način pruži putnicima, na njihov zahtev, sledeće informacije:

1) Pre putovanja:

- (1) opšte uslove ugovora,
- (2) red vožnje i uslove najbržeg putovanja,
- (3) red vožnje i uslove najjeftinijih cena karata,
- (4) pristupačnost, uslove pristupa i postojanje prostora u vozu namenjenih osobama sa invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću,
- (5) pristupačnost i uslove pristupa za bicikl,
- (6) raspoloživost mesta u kolima sa sedištima prvog i drugog razreda, kolima sa ležajima ili kolima sa posteljama,

- (7) okolnosti koje mogu dovesti do ometanja ili kašnjenja usluge,
- (8) raspoloživost usluga u vozu,
- (9) procedure za podnošenje zahteva za reklamacije i žalbe;

2) U toku putovanja:

- (1) usluge u vozu,
- (2) sledeća stanica,
- (3) kašnjenja,
- (4) veze i presedanja,
- (5) pitanja bezbednosti i sigurnosti.

Prodavac karata i naručilac prevoza pružaju informacije iz stava 3. Ovog člana kad god je to moguće.

Ako je sa naručiocem prevoza ugovoreno, prevoznik je dužan da putnika, pod ugovorenim uslovima, preveze posebnim vozom koji nije predviđen redom vožnje.

Član 8.

Prevozne isprave se prodaju licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću, kao i pratiocima invalidnih lica bez dodatnih troškova.

Prevoznik, prodavac karata ili naručilac prevoza ne može zahtevati da lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću budu u pratnji drugog lica prilikom ulaska, odnosno izlaska iz voza, sve dok to nije zaista neophodno.

Prema zahtevu, prevoznik, prodavac karata ili naručilac prevoza pruža licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću informacije o pristupačnosti železničkih usluga, o uslovima pristupa voznim sredstvima i o raspoloživim prostorima u vozu.

Kada prevoznik, prodavac karata, odnosno naručilac prevoza izvrši odstupanje od predviđenog u st. 1. i 2. ovog člana, po pismenom zahtevu on mora informisati napismeno lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću o razlozima za odstupanje u roku od pet radnih dana od dana podnošenja zahteva.

Prevoznik je dužan da licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću obezbedi nesmetan ulazak i izlazak iz voza, kao i odgovarajuće mesto u vozu i/ili dodatne usluge čije je pružanje potrebno zbog invaliditeta ili smanjene pokretljivosti.

Član 9.

Objavljivanje reda vožnje vrši se u skladu sa Zakonom o železnici („Službeni glasnik RS”, broj 45/13).

Prevoznik je dužan da objavi red vožnje na odgovarajući način, u štampanoj i elektronskoj formi, a podatke bitne za kvalitet prevozne usluge istakne na vidnom mestu u svakoj stanici otvorenoj za prevoz putnika, uz saglasnost upravljača železničke infrastrukture.

Prevoznik ili nadležni organ odgovoran za ugovor o javnom železničkom prevozu mora objaviti na odgovarajući način, a pre same primene, odluke o prekidu usluga.

Član 10.

Putnik je dužan da pre započetog putovanja pribavi prevoznu ispravu, a ako u mestu u kome počinje putovanje nema putničke blagajne da prevoznu ispravu pribavi u vozu.

Prevoznik mora ponuditi mogućnost kupovine prevozne isprave u vozu, osim kada je ovo ograničeno ili onemogućeno iz razloga bezbednosti ili politike borbe protiv zloupotrebe ili obaveze posedovanja obavezne rezervacije ili opravdanih poslovnih razloga.

Kada na stanici nije organizovana prodaja prevoznih isprava prevoznik je dužan da putnike obavesti o:

- 1) mogućnostima za kupovinu prevoznih isprava elektronskim putem ili u vozu, kao i o postupcima za takvu kupovinu;
- 2) najbližoj putničkoj blagajni ili mestu na kome se može pribaviti prevozna isprava.

Putnik koji ne pribavi prevoznu ispravu u mestu koje ima putničku blagajnu i koji ne može da pokaže važeću voznu kartu u vozu, na zahtev železničkog kontrolnog organa dužan je da plati, pored cene karte i dodatak koji je određen tarifom prevoznika.

Prevoznik ima pravo da izvrši kontrolu prevoznih isprava pre ulaska u voz i da putniku koji ne poseduje prevoznu ispravu ne dozvoli ulazak u voz ukoliko je putnik imao mogućnost da kupi prevoznu ispravu pre ulaska u voz, a odbija da plati kartu i dodatak određen tarifom prevoznika iz stava 4. ovog člana.

U slučaju da putnik koji se nalazi u vozu, ne poseduje prevoznu ispravu i odbija da plati cenu karte, odnosno dodatka prevoznik ima pravo da ga isključi iz daljeg prevoza.

Član 11.

Ugovor o prevozu može se zaključiti s licem koje je obolelo ili za koje postoji sumnja da je obolelo od neke zarazne bolesti, samo ako su ispunjeni uslovi predviđeni tarifom.

Ako se za vreme prevoza kod putnika pojave znaci neke od zaraznih bolesti predviđenih tarifom, prevoznik odnosno izvršni prevoznik je dužan da postupi po tarifi i da tog putnika preveze do prvog mesta u kome postoji mogućnost da mu se pruži potrebna zdravstvena pomoć.

Član 12.

Prevoznik, odnosno izvršni prevoznik nije dužan da primi na prevoz lice za koje se može opravdano pretpostaviti da će onemogućiti prevoznika, odnosno izvršnog prevoznika u izvršenju njegovih obaveza prema drugim putnicima (lica pod dejstvom alkohola ili narkotika, lica koja se ponašaju nepristojno ili koja se ne pridržavaju važećih propisa).

Prevoznik, odnosno izvršni prevoznik može, bez obaveze vraćanja prevoznih troškova, isključiti iz prevoza putnika koji svojim ponašanjem uznemirava druge putnike ili koji se ne pridržava propisa o javnom redu u vozovima za vreme putovanja.

Član 13.

Putnik ima pravo da odustane od ugovora o prevozu pre nego što počne njegovo izvršenje pod uslovima koje je prevoznik, odnosno izvršni prevoznik objavio u svojoj tarifi.

Član 14.

Ako prevoz ne otpočne u vreme koje je određeno redom vožnje, korisnik može odustati od prevoza i zahtevati da mu se vrate plaćeni prevozni troškovi u punom iznosu.

Član 15.

Putnik ima pravo da prekida putovanje na usputnim stanicama za vreme važenja prevozne isprave pod uslovima koje je prevoznik objavio u svojoj tarifi.

Član 16.

Putnik koji zbog zakašnjenja voza izgubi vezu za nastavak putovanja ili je zbog nedolaska voza ili smetnje u saobraćaju sprečen da produži putovanje (prekid putovanja) ima pravo da:

- 1) zahteva da ga prevoznik preveze do uputne stanice prvim sledećim vozom ili, ako prvi sledeći voz ne saobraća prema istoj uputnoj stanici, na način koji odredi prevoznik, bez dodatne naplate;
- 2) zahteva da ga prevoznik, bez dodatne naplate, vrati sa prtljagom u otpremnu stanicu, prvim sledećim vozom koji saobraća prema otpremnoj stanici, i da mu vrati prevozne troškove u punom iznosu;
- 3) odustane od daljeg putovanja i da od prevoznika zahteva povraćaj plaćenih prevoznih troškova za neiskorišćeni deo puta u punom iznosu.

Prevoznik može tarifom propisati i dodatne mogućnosti obeštećenja putnika.

Član 17.

Putnik je dužan da se pridržava propisa carinskih i drugih državnih organa kada u prevozu ima i stvari (ručni prtljag, prtljag, vozila uključujući i predmete u i njima) ili životinje. Putnik treba da prisustvuje pregledu ovih stvari ili životinja, osim ako zakonom nije drugačije predviđeno.

2. Odgovornost prevoznika**Član 18.**

Prevoznik odgovara za štetu nastalu zbog smrti, telesne povrede ili narušenog zdravlja putnika prouzrokovanih nesrećom u toku prevoza, odnosno dok se putnik nalazio u vozu ili dok je ulazio u voz ili izlazio iz voza koji se nalazi u stanici u stanju mirovanja, kao i za štetu nastalu zbog zakašnjenja voza ili prekida putovanja za koji je odgovoran prevoznik.

Prevoznik odgovara korisniku za štetu koju prouzrokuju njegovi zaposleni i druga lica čije usluge prevoznik koristi, u vršenju svojih dužnosti.

Upravljač infrastrukturom preko kojeg se vrši prevoz, smatra se licem čije usluge prevoznik koristi za obavljanje prevoza.

Član 19.

Prevoznik se potpuno ili delimično oslobađa odgovornosti iz člana 18. stav 1. ovog zakona ako je:

- 1) nesreća prouzrokovana okolnostima izvan prevoza koje prevoznik, i pored nastojanja, imajući u vidu specifičnosti slučaja, nije mogao da izbegne niti da otkloni njihove posledice;
- 2) nesreća nastala krivicom putnika zbog ponašanja koje nije u skladu sa uobičajenim ponašanjem putnika;

- 3) nesreća nastala krivicom trećeg lica, a prevoznik, i pored nastojanja, imajući u vidu specifičnosti slučaja, nije mogao da ga izbegne niti da otkloni njegove posledice.

Član 20.

Prevoznik je odgovoran putniku za gubitak ili štetu prouzrokovanu otkazivanjem voza ili izgubljenom vezom uzrokovanom zakašnjenjem voza, a što ima za posledicu nemogućnost nastavka putovanja vozom istog dana. Štete obuhvataju razumne troškove smeštaja, kao i razumne troškove nastale zbog potrebe obaveštavanja lica koja čekaju putnike.

Prevoznik se oslobađa odgovornosti iz stava 1. ovog člana kad je otkazivanje, kašnjenje ili gubitak veze nastao zbog:

- 1) okolnosti koje nisu u vezi sa železničkim saobraćajem, a koje prevoznik, i pored preduzimanja adekvatnih mera, nije mogao izbeći niti je mogao sprečiti posledice;
- 2) krivice putnika;
- 3) ponašanja trećih lica koje prevoznik, i pored preduzimanja adekvatnih mera, nije mogao izbeći i čije posledice nije mogao sprečiti. Drugi prevoznik koji koristi istu železničku infrastrukturu ne smatra se trećim licem.

Član 21.

Za štetu odgovaraju solidarno prevoznici koji su učestvovali u prevozu, osim u slučajevima kada se jasno i nedvosmisleno može utvrditi koji prevoznik je prouzrokovao štetu.

Član 22.

Za štetu nastalu zbog smrti putnika, kao i za štetu nastalu zbog telesne povrede i narušenog zdravlja putnika, prouzrokovane nesrećom u toku prevoza, prevoznik odgovara najviše do 175000 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate.

Za štetu nastalu zbog otkazivanja voza ili prekida putovanja uzrokovanog odgovornošću prevoznika, prevoznik odgovara do iznosa plaćenih prevoznih troškova.

Čak i kada prevoznik ospori svoju odgovornost za telesnu povredu putnika, on mora učiniti svaki razuman napor da pomogne putniku u potraživanju naknade štete od trećeg lica.

III. PREVOZ PRTLJAGA I PRAĆENIH VOZILA

1. Ugovor o prevozu prtljaga

Član 23.

Prevoznik je dužan da na zahtev putnika primi na prevoz prtljag i da ga, uz naknadu, preveze vozom kojim putnik putuje ili, uz saglasnost putnika, drugim vozom.

Žive životinje prevoze se kao prtljag pod uslovima propisanim tarifom.

Bicikli se prevoze kao ručni prtljag ako se unose u kola predviđena za ovakav prevoz.

Prevoz prtljaga se može zabraniti ili ograničiti u određenim vozovima i određenim stanicama pod uslovima propisanim tarifom ili redom vožnje.

Prevoznik je dužan da za primljeni prtljag izda putniku prevoznu ispravu.

Član 24.

Ako putnik odustane od putovanja, prevoznik može zadržati ceo ili određen deo iznosa plaćenih prevoznih troškova za prtljag predviđen tarifom.

2. Odgovornost prevoznika u vezi prevoza prtljaga

Član 25.

Prevoznik odgovara za štetu nastalu zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja prtljaga od momenta prijema na prevoz do momenta izdavanja, kao i zbog zakašnjenja u isporuci.

Ako prevoz koji je predmet jednog ugovora o prevozu, obavlja više uzastopnih prevoznika, svaki naredni prevoznik preuzimanjem prtljaga postaje strana u ugovoru o prevozu u smislu otpreme prtljaga u skladu sa tarifom.

Prevoznik se oslobađa odgovornosti iz stava 1. ovog člana ako je gubitak, oštećenje ili zakašnjenje u isporuci prouzrokovano krivicom putnika, ili okolnostima koje prevoznik nije mogao da izbegne niti da otkloni njihove posledice, kao i zbog:

- 1) nepakovanja ili nedovoljnog pakovanja prtljaga;
- 2) posebne prirode prtljaga;
- 3) predaje na prevoz prtljaga isključenog od prevoza u skladu sa tarifom.

Član 26.

Za štetu nastalu zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja prtljaga prevoznik je dužan da nadoknadi, i to:

- 1) ako je visina štete dokazana, naknadu štete u toj visini, ali najviše do 80 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije za svaki kilogram bruto mase (u daljem tekstu: masa) koji nedostaje, odnosno koji je oštećen, a ne više od 1200 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate;
- 2) ako visina štete nije dokazana, paušalnu naknadu od 20 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije za svaki kilogram mase koji nedostaje, odnosno koji je oštećen, a ne više od 300 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate.

Osim naknade štete iz stava 1. ovog člana, prevoznik je dužan da vrati prevozne troškove, carinske dažbine i druge iznose plaćene u vezi sa prevozom izgubljenog prtljaga.

Član 27.

Za štetu nastalu zbog zakašnjenja u isporuci prtljaga, prevoznik je dužan da za svaka otpočeta 24 časa, računajući od trenutka podnošenja zahteva za izdavanje, ali najviše za 14 dana, nadoknadi, i to:

- 1) ako je visina štete dokazana, uključujući i oštećenje, naknadu štete u toj visini ali najviše do 0,80 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije za svaki kilogram mase prtljaga, izdatog sa zakašnjenjem, a ne više od 14 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate;
- 2) ako visina štete nije dokazana, paušalnu naknadu do 0,14 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije za svaki kilogram mase prtljaga, izdatog sa zakašnjenjem, a ne više od 2,80

evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate.

U slučaju potpunog gubitka prtljaga, naknada štete predviđena u stavu 1. ovog člana ne može se naplatiti ako je naplaćena šteta iz člana 26. ovog zakona.

U slučaju delimičnog gubitka prtljaga, naknada štete predviđena u stavu 1. ovog člana plaća se za deo koji nije izgubljen.

Odšteta predviđena ovim članom ne može ni u kom slučaju biti veća od odštete koju bi trebalo platiti u slučaju potpunog gubitka prtljaga.

3. Ručni prtljag

Član 28.

Putnik ima pravo da u prostor određen za smeštaj putnika unese ručni prtljag koji se može smestiti na mesto predviđeno za ručni prtljag.

Ručni prtljag putnik sam čuva.

Prevoz ručnog prtljaga koji je definisan tarifom ne naplaćuje se, niti se izdaje prevozna isprava.

Prevoz prekomernog ručnog prtljaga koji je definisan tarifom, prevoznik ima pravo da naplati u skladu sa tarifom. Za naplaćen prevoz prekomernog ručnog prtljaga, prevoznik je dužan da izda putniku prevoznu ispravu.

Putnik je dužan da prevozniku nadoknadi štetu koju je prouzrokovao njegov ručni prtljag.

4. Odgovornost prevoznika u vezi ručnog prtljaga

Član 29.

Ako je gubitak ili oštećenje ručnog prtljaga nastalo zbog okolnosti koje su prouzrokovale smrt, telesnu povredu i narušavanje zdravlja putnika, a za koje je odgovoran prevoznik, za nastalu štetu odgovara prevoznik. Teret dokazivanja odgovornosti je na imaocu prava.

Prevoznik se oslobađa odgovornosti iz stava 1. ovog člana u slučajevima iz člana 19. ovog zakona.

Član 30.

Naknada štete, po putniku, zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja ručnog prtljaga ne može biti veća od 1400 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate.

5. Prevoz praćenih vozila

Član 31.

Prevoznik može, prema uslovima predviđenim tarifom, primiti na prevoz praćena vozila.

Prevoznik utvrđuje uslove i cene za prevoz praćenih vozila koje objavljuje u tarifi.

Član 32.

Putnik u praćenom vozilu može ostavljati stvari za ličnu upotrebu.

Putnik ne može u praćenom vozilu ostavljati opasne materije, oružje, narkotike, žive životinje, kao i druge stvari u količinama koje prevazilaze lične potrebe, a što se detaljnije definiše tarifom.

6. Odgovornost prevoznika u vezi praćenih vozila

Član 33.

Za štetu nastalu zbog gubitka ili potpunog ili delimičnog oštećenja praćenih vozila, kao i za štetu nastalu zbog zakašnjenja prilikom utovara ili istovara praćenih vozila prevoznik odgovara u slučaju da se dokaže odgovornost prevoznika.

Ako imalac prava dokaže da je šteta prouzrokovana odgovornošću prevoznika, prevoznik je dužan da nadoknadi i to:

- 1) za gubitak ili potpuno oštećenje praćenih vozila do iznosa tržišne vrednosti praćenog vozila, a ne više od 8000 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate;
- 2) za delimično oštećenje praćenih vozila do iznosa procenjene štete na praćenom vozilu, a ne više od 8000 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate;
- 3) za zakašnjenje prilikom istovara iznos koji ne može biti veći od naplaćenih prevoznih troškova za praćena vozila.

Prevoznik ne odgovara za stvari ostavljene u i na praćenom vozilu, kao i za štete nastale prilikom utovara ili istovara kada praćenim vozilom upravlja putnik.

7. Reklamacije, potraživanja i tužbe

Član 34.

Reklamacije koje se odnose na ugovor o prevozu moraju se pismeno uputiti prevozniku protiv koga se može podneti tužba, i to:

- 1) reklamacija za naknadu štete u slučaju potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja prtljaga ili praćenog vozila podnosi se pismeno prevozniku najkasnije u roku od 30 dana od dana saznanja za štetu;
- 2) reklamacija za naknadu štete zbog zakašnjenja u isporuci prtljaga podnosi se prevozniku u roku od 30 dana do dana saznanja za štetu;
- 3) reklamacija za naknadu štete nastale zbog smrti, telesne povrede i narušenog zdravlja putnika podnosi se prevozniku u roku od tri meseca od dana saznanja za štetu;
- 4) reklamacija za naknadu štete nastale zbog otkazivanja voza ili prekida putovanja uzrokovanog odgovornošću prevoznika, podnosi se prevozniku u roku od 15 dana od dana kad je putovanje završeno, odnosno kad je trebalo da bude završeno;
- 5) reklamacija za naknadu štete zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja ručnog prtljaga u skladu sa članom 29. ovog zakona podnosi se prevozniku u roku od 30 dana od dana saznanja za štetu.

Prevoznik mora dati obrazložen odgovor u roku od 30 dana od dana prijema reklamacije, ili u opravdanim slučajevima informisati putnika do kog datuma u periodu od 90 dana od dana prijema reklamacije putnik može očekivati odgovor.

Član 35.

Pravo na podnošenje reklamacije, odnosno tužbe ima imalac prava na osnovu ovog zakona za potraživanja koja se odnose na prevoz putnika i prtljaga ili praćenog vozila.

Član 36.

Pravo iz člana 35. ovog zakona prestaje završetkom putovanja iz ugovora o prevozu putnika, a kod ugovora o prevozu prtljaga i praćenih vozila, prestaje kad imalac prava preuzme prtljag ili praćeno vozilo.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, pravo potraživanja ne prestaje:

- 1) ako imalac prava dokaže da je šteta prouzrokovana namerno ili nepažnjom prevoznika, znajući da će takva šteta verovatno nastati;
- 2) u slučaju delimičnog gubitka ili oštećenja;
- 3) ako imalac prava prilikom prijema prtljaga nije mogao opaziti oštećenje koje se spolja nije moglo primetiti, a utvrđeno je tek pošto je preuzeo prtljag, pod uslovom da je zahtev za utvrđivanje oštećenja, odnosno delimičnog gubitka, podneo čim je otkrio štetu, ali najkasnije u roku od tri dana od dana prijema i ako dokaže da se šteta dogodila u vreme između predaje na prevoz i izdavanja prtljaga;
- 4) ako se potraživanje odnosi na vraćanje plaćenih iznosa.

Član 37.

Reklamacija, odnosno tužba iz člana 35. ovog zakona može se podizati protiv prevoznika sa kojim je sklopljen ugovor o prevozu ili protiv uzastopnog prevoznika.

Član 38.

Potraživanja iz ugovora o prevozu zastarevaju, i to:

- 1) potraživanje zbog smrti, telesne povrede i oštećenja zdravlja putnika - za tri godine;
- 2) ostala potraživanja - za jednu godinu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 39.

Zastarelost počinje da teče:

- 1) kod potraživanja zbog prevoza putnika - od dana isteka roka važenja vozne karte;
- 2) kod potraživanja zbog smrti, telesne povrede i oštećenja zdravlja putnika - od dana udesa, odnosno od dana nastanka štete;
- 3) kod potraživanja zbog delimičnog gubitka ili oštećenja prtljaga, kao i zbog prekoračenja roka isporuke - od dana izdavanja prtljaga;
- 4) kod potraživanja zbog potpunog gubitka prtljaga - po isteku 14 dana od dana kad je istekao rok isporuke;
- 5) u svim drugim slučajevima - od dana nastanka potraživanja.

Član 40.

Zastarevanje se prekida danom podnošenja zahteva prevoziocu u pismenoj formi.

Zastarevanje počinje da teče iznova od dana kad je imaocu prava dostavljen, u pismenoj formi, odgovor na njegov zahtev i kad su mu vraćene isprave priložene uz taj zahtev.

IV. PREVOZ STVARI

1. Ugovor o prevozu robe

Član 41.

Ugovorom o prevozu robe jedan ili više prevoznika se obavezuju da će robu prevesti od otpravne do uputne stanice i da će je izdati primaocu, uz naplatu prevoznih troškova. Tarifa je sastavni deo ovog ugovora.

Ugovor o prevozu robe se primenjuje i na prevoz praznih kola kada se prevoze kao roba.

Na zahtev korisnika može se zaključiti poseban ugovor koji se odnosi na više prevoza robe.

Broj ugovora ili tarife mora biti naveden u tovarnom listu.

Član 42.

Ugovor o prevozu robe se potvrđuje tovarnim listom. Međutim, nedostatak, neispravnost ili gubitak tovarnog lista neće uticati na postojanje ili važnost ugovora koji je zaključen u skladu sa ovim zakonom.

Ukoliko na osnovu ugovora u prevozu robe sa pošiljaocem od otpravne do uputne stanice učestvuje više od jednog prevoznika, prevoznik koji preuzima robu u otpravnoj stanici je ugovorni prevoznik, a svaki naredni prevoznik u prevoznom lancu do uputne stanice je uzastopni prevoznik. Ugovorni i uzastopni prevoznici regulišu međusobne obaveze i odgovornosti posebnim sporazumom.

Član 43.

Prevoznik ne može primiti na prevoz robu čiji je prevoz zabranjen ovim zakonom.

Roba za koju je propisano da se može prevoziti samo pod određenim uslovima može se primiti na prevoz, ako su ti uslovi ispunjeni.

2. Ugovor o prevozu kola kao prevoznog sredstva

Član 44.

Ugovor o prevozu kola kao prevoznog sredstva zasniva se na odredbama ovog zakona i tarife. Tarifa je sastavni deo ovog ugovora. Ugovorom o prevozu kola kao prevoznog sredstva jedan ili više prevoznika se obavezuju da će prazna kola prevesti od otpravne do uputne stanice i da će ih izdati primaocu, uz naplatu prevoznih troškova.

Na zahtev korisnika može se zaključiti poseban ugovor koji se odnosi na više prevoza praznih kola kao prevoznog sredstva.

Broj ugovora ili tarife mora biti naveden u kolskom listu.

Član 45.

Ugovor o prevozu kola kao prevoznog sredstva se potvrđuje kolskim listom. Međutim, nedostatak, neispravnost ili gubitak kolskog lista neće uticati na postojanje ili važnost ugovora koji je zaključen u skladu sa ovim zakonom.

Ukoliko na osnovu ugovora o prevozu kola kao prevoznog sredstva sa pošiljaocem od otpravne do uputne stanice učestvuje više od jednog prevoznika, prevoznik koji preuzima kola u otpravnoj stanici je ugovorni prevoznik, a svaki naredni prevoznik u prevoznom lancu do uputne stanice je uzastopni prevoznik. Ugovorni i uzastopni prevoznici regulišu međusobne obaveze i odgovornosti posebnim sporazumom.

3. Tovarni i kolski list

Član 46.

Pošiljalac je dužan da svaku pošiljku preda prevozniku sa pojedinačnim tovarnim, odnosno kolskim listom na jedinstvenom obrascu prevoznika.

Ako nije drugačije ugovoreno između pošiljaoca i prevoznika, isti tovarni list se može odnositi samo na robu u/na jednim kolima ili u jednom ili više ITJ koji se utovaruju na jedna kola, osim u slučaju robe koja zbog svojih dimenzija zahteva upotrebu dvoja ili više kola, odnosno samo na jedna prazna kola kada se prevoze kao roba.

Ako nije drugačije ugovoreno između pošiljaoca i prevoznika, isti kolski list se može odnositi samo na jedna prazna kola kada se prevoze kao prevozno sredstvo.

Pošiljalac kod otpreme praznih kola kada se prevoze kao prevozno sredstvo može biti imalac kola.

Ministar nadležan za poslove saobraćaja propisuje formu, izgled i sadržinu tovarnog lista, odnosno kolskog lista.

Član 47.

Tovarni list, odnosno kolski list zaključuje se kada prevoznik potvrdi prijem robe, odnosno praznih kola na prevoz potpisom svog predstavnika i otiskom žiga otpравne stanice u tovarnom, odnosno kolskom listu na papiru ili unošenjem određene šifre ukoliko se koristi tovarni list, odnosno kolski list u elektronskoj formi.

Tovarni list, odnosno kolski list potpisuje pošiljalac. Potpis se može zameniti žigom ili određenom šifrom, ukoliko se koristi tovarni list, odnosno kolski list u elektronskoj formi.

Na tovarnom listu, odnosno kolskom listu, prevoznik je dužan da naznači dan prijema pošiljke na prevoz, a za lako kvarljivu robu i živu životinju i čas njihovog prijema na prevoz.

Nakon zaključenja tovarnog, odnosno kolskog lista, prevoznik predaje pošiljaocu duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista. Duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista ne izdaje se po drugi put i nema važnost tovarnog, odnosno kolskog lista koji prati pošiljku.

Član 48.

Pošiljalac je dužan da za svaku pošiljku preda prevozniku propisno ispunjen tovarni list, odnosno kolski list. Ako na zahtev pošiljaoca prevoznik unese neke podatke u tovarni, odnosno kolski list, smatra se, ukoliko se ne dokaže suprotno, da je to učinio u ime pošiljaoca.

Pošiljalac je odgovoran za tačnost podataka i izjava koje je on upisao u tovarni list, odnosno kolski list, kao i za tačnost podataka i izjava koje je na njegov zahtev uneo prevoznik u tovarni, odnosno kolski list. Pošiljalac odgovara prevozniku za sve troškove i štete koji nastanu ako su navodi pošiljaoca u tovarnom listu, odnosno kolskom listu neispravni, netačni, nepotpuni ili uneti na drugo mesto, a ne na mesto koje je određeno za njihovo upisivanje kao i ako je pošiljalac propustio da upiše navode prema Pravilniku o međunarodnom železničkom prevozu opasne robe – dodatak C Konvencije COTIF (u daljem tekstu: Pravilnik RID).

Član 49.

U određenim slučajevima koji su propisani tarifom, umesto tovarnog lista, odnosno kolskog lista, kao prevozne isprave mogu se koristiti drugi obrasci

prevoznika - sprovodnica, propratnica i sl. pri čemu se prevozni troškovi naplaćuju na osnovu tovarnog, odnosno kolskog lista.

4. Elektronski tovarni i kolski list

Član 50.

Tovarni list, odnosno kolski list može imati oblik elektronskog ispisa podataka. Pojediniosti u vezi sa upotrebom elektronskog tovarnog lista, odnosno kolskog lista ugovorne strane uređuju posebnim sporazumom. Ispis elektronskog tovarnog lista, odnosno kolskog lista koji je sačinjen u skladu sa pomenutim sporazumom ugovorne strane priznaju jednako odgovarajućim tovarnim, odnosno kolskim listom na papiru.

U zavisnosti od tehničke opremljenosti službenih mesta, na određenim prugama se može koristiti mešoviti sistem koji podrazumeva korišćenje tovarnog lista, odnosno kolskog lista na papiru i u elektronskoj formi, prema sporazumu sa korisnikom.

Član 51.

Elektronski tovarni, odnosno kolski list mora garantovati sigurnost unetih podataka, na osnovu čega ima istu pravnu validnost i zagaranovanu sigurnost, kao i tovarni, odnosno kolski list na papiru, a prevoz pošiljke sa elektronskim tovarnim, odnosno kolskim listom se obavlja na osnovu ovog zakona i tarifa koji se primenjuju i kod prevoza pošiljke sa tovarnim, odnosno kolskim listom na papiru.

Ispisi elektronskog tovarnog, odnosno kolskog lista se predaju stranama koje nisu priključene na elektronski sistem. Strane koje su priključene na elektronski sistem ispise dobijaju samo na svoj zahtev.

Propisi koji se odnose na ispostavljanje i postupak sa tovarnim, odnosno kolskim listom na papiru, u slučaju naknadnih zahteva, uputstava ili reklamacija važe takođe za ispise.

5. Dokazna snaga tovarnog i kolskog lista

Član 52.

Tovarni list, odnosno kolski list služi, dok se ne dokaže suprotno, kao dokaz o zaključenju i sadržini ugovora o prevozu, kao i o preuzimanju robe, odnosno praznih kola na prevoz od strane prevoznika.

Član 53.

Ako utovar robe obavlja pošiljalac, tovarni list će biti dokaz, dok se ne dokaže suprotno, o stanju robe i o njenom pakovanju u skladu sa navodima u tovarnom listu, ili u nedostatku tih navoda, o njenom očigledno dobrom stanju i o tačnosti navoda u tovarnom listu u pogledu broja komada, njihovih oznaka i brojeva i mase robe ili njene količine izražene na drugi način ukoliko je prevoznik izvršio proveru navoda koje je pošiljalac upisao u tovarni list i rezultat svoje provere upisao u tovarni list.

Kada utovar robe obavlja prevoznik, tovarni list će biti dokaz, dok se ne dokaže suprotno, o stanju robe u skladu sa navodima u tovarnom listu ili u nedostatku tih navoda o njenom očigledno dobrom stanju u momentu preuzimanja na prevoz od strane prevoznika, kao i o tačnosti navoda u tovarnom listu u pogledu broja komada, njihovih oznaka i brojeva kao i mase robe ili o njenoj količini izraženoj na drugi način.

Član 54.

Tovarni list, odnosno kolski list neće služiti kao očigledan dokaz o stanju robe, odnosno praznih kola u slučaju osnovanih rezervi koje je prevoznik upisao u tovarni list, odnosno kolski list. Razlog za rezervu može da bude i ako prevoznik ne

raspolože odgovarajućim sredstvima za proveru navoda u tovarnom listu, odnosno kolskom listu.

6. Prevozni troškovi

Član 55.

Ako između pošiljaoca i primaoca nije drugačije dogovoreno, sve prevozne troškove dužan je da plati pošiljalac po tarifi koja se primenjuje na dan zaključenja ugovora o prevozu, a u slučaju ponovne predaje, prema tarifi na dan ponovne predaje pošiljke na prevoz.

Ukoliko je između pošiljaoca i primaoca ugovoreno da jedan deo troškova plaća pošiljalac u otpravljanju, a drugi deo troškova plaća primalac u prispeću, ili da sve prevozne troškove plaća primalac u uputnoj stanici, pošiljalac unosi napomenu o plaćanju u tovarni list, odnosno kolski list. U slučaju da primalac ne iskupi tovarni, odnosno kolski list, sve prevozne troškove plaća pošiljalac.

Naknade za sporedne usluge, prouzrokovane nekom činjenicom koja se pripisuje primaocu ili nekim njegovim zahtevima mora uvek da plati primalac.

Ako za obračun troškova ne postoji poseban ugovor, za plaćanje prevoznih troškova važe tarifa i uslovi prevoznika.

Član 56.

Ukoliko prevoz pošiljke obavljaju ugovorni i uzastopni prevoznik, prevoznik koji prima pošiljku za prevoz obavezan je da naplati sve troškove od strane pošiljaoca. Uzastopni prevoznik koji izdaje pošiljku u uputnoj stanici obavezan je da naplati sve troškove koji moraju biti plaćeni od strane primaoca, kao i sva druga nenaplaćena potraživanja koja proizlaze iz ugovora o prevozu i koje je ugovorni prevoznik zaračunao u tovarni, odnosno kolski list.

Sporazumom o saradnji zaključenim između prevoznika mogu se predvideti i drugi načini naplate troškova.

7. Pakovanje robe

Član 57.

Pošiljalac je dužan da upakuje robu čija priroda zahteva pakovanje, tako da se roba za vreme prevoza sačuva od potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja i da se spreči nanošenje štete licima, voznim sredstvima ili drugoj robi.

8. Naručivanje kola

Član 58.

Pošiljalac u otpravnoj stanici može naručiti od prevoznika kola za utovar, prema vrsti i količini robe.

Pošiljalac treba pre utovara robe da utvrdi da li su dostavljena odgovarajuća kola po vrsti, ukupnom broju i po pitanju čistoće za obavljanje prevoza u skladu sa ugovorom i naručenim kolima. Ako dostavljena kola nisu u skladu sa zahtevom, pošiljalac može odbiti prijem kola.

Prihvatanjem ponuđenih kola za utovar pošiljalac prihvata uslove prevoza prevoznika.

9. Utovar i istovar robe

Član 59.

Pošiljalac i prevoznik se dogovaraju ko je odgovoran za utovar, odnosno istovar robe. U nedostatku takvog dogovora, za utovar će biti odgovoran pošiljalac, a za istovar primalac.

Prilikom utovara robe, pošiljalac se mora pridržavati propisa za postupanje sa kolima u smislu rukovanja sa kolima, postupka utovara i dr. Ukoliko prilikom nepravilnog postupanja sa kolima dođe do oštećenja kola, oštećenja ili nedostatka kolskog dela, ili do isključenja kola iz saobraćaja zbog nepravilnog utovara, pošiljalac je dužan da nadoknadi štetu prevozniku, bez obzira da li je on, ili njegovo ovlašćeno lice, rukovao kolima i obavljao utovar robe.

Prilikom istovara robe, primalac odgovara za štetu koju pričinu prevozniku nepravilnim postupanjem sa kolima u smislu rukovanja sa kolima, postupka istovara i dr. Ukoliko prilikom nepravilnog postupanja sa kolima dođe do oštećenja kola, oštećenja ili nedostatka kolskog dela, primalac je dužan je da nadoknadi štetu prevozniku, bez obzira da li je on, ili njegovo ovlašćeno lice, rukovao kolima i obavljao istovar robe.

Dokazivanje navoda iz st. 2. i 3. ovog člana se obavlja prema odredbama tarife i pada na teret prevoznika.

Odredbe iz st. 2. i 3. ovog člana se ne odnose na primaoca, odnosno pošiljaoca koji prilikom utovara, odnosno istovara oštete sopstvena kola.

Član 60.

Pošiljalac je dužan da po završenom utovaru stavi na sve otvore kola i na ITJ svoje zvanično priznate plombe, a njihove oznake i brojeve treba da navede u tovarnom listu.

Ako pošiljalac ili carina nisu stavili svoje plombe, u slučaju oštećenja ili nedostatka plombe nakon prijema pošiljke na prevoz ili kod promene plombe zbog inspekcijskog ili carinskog pregleda pošiljke koji se obavlja u usputnim stanicama, prevoznik je dužan da stavi svoje plombe. U tom slučaju, prevoznik njihove oznake i brojeve navodi u tovarnom listu.

Član 61.

Kola se ne mogu tovariti iznad granice tovarenja kola.

Prevoznik pre početka utovara, obaveštava pošiljaoca o granici tovarenja kola.

Član 62.

Pošiljalac je dužan da robu utovari i istovari u određenom roku (rok utovara ili istovara).

Prevoznik određuje rokove utovara ili istovara kola u skladu sa svojim tehničkim i organizacionim mogućnostima i dužan je da ih objavi u tarifi. Rokovi utovara ili istovara mogu biti i posebno ugovoreni sa korisnikom.

Ako korisnik prekorači rokove utovara ili istovara kola, prevoznik ima pravo na naplatu naknade prema tarifi.

U slučaju da je, zbog vanrednih okolnosti ili više sile na koje korisnik i prevoznik nemaju uticaja i koje nisu mogli predvideti, došlo do dužeg zadržavanja kola na utovaru ili istovaru od propisanih rokova, na zahtev korisnika, prevoznik može odobriti prekid roka utovara ili istovara za vreme trajanja tih okolnosti.

10. Utvrđivanje mase i proveravanje pošiljke

Član 63.

Kada utovar obavlja pošiljalac, on ima pravo da zahteva od prevoznika pregled stanja robe i njenog pakovanja, kao i tačnost navoda u tovarnom listu u pogledu broja komada, njihovih oznaka i brojeva kao utvrđivanje mase pošiljke ili njene količine izražene na drugi način.

Na zahtev pošiljaoca, prevoznik je obavezan da prihvati proveravanje i utvrđivanje mase pošiljke ukoliko raspolaže odgovarajućim sredstvima da to obavi, ako priroda robe to omogućava i ukoliko ne postoje druga ograničenja. Rezultat provere pošiljke i utvrđivanja njene mase se navodi u tovarnom listu, a troškovi obavljanja ovih usluga terete pošiljku.

Prevoznik će utvrditi masu pošiljke i bez zahteva pošiljaoca, ako nije naznačena u tovarnom listu. Ako se masa pošiljke ne može utvrditi u otpravnoj stanici, vaganje će se izvršiti u usputnoj stanici na prevoznom putu koja raspolaže kolskom vagom.

U otpravnoj stanici, pošiljalac ili njegovo ovlašćeno lice može da prisustvuje vaganju na kolskoj vagi, ali on ne može ovo vaganje usloviti svojim prisustvom.

Član 64.

Ako pošiljalac zahteva utvrđivanje mase pošiljke, a masa pošiljke se ne može utvrditi jer od otpravne do uputne stanice ne postoji kolska vaga, pošiljalac može da odredi prevozni put preko stanice gde postoji kolska vaga, u kom slučaju se prevoznina računa prema tarifskom odstojanju za prevozni put koji je odredio pošiljalac, osim ako ugovorom nije drugačije određeno.

Ukoliko se pošiljka ni u kom slučaju ne može vagati, a pošiljalac ne želi da naznači masu u tovarnom listu, prevoznik takvu pošiljku ne može primiti na prevoz.

Član 65.

Ako je pošiljku utovarilo pošiljalac, navodi u tovarnom listu koji se odnose na masu i broj komada služe kao dokaz prema prevozniku samo kad je prevoznik utvrdio masu i broj komada i to potvrdio u tovarnom listu. Navodi u tovarnom listu mogu se dokazivati i na drugi način.

Ako se utvrdi da stvarni manjak u masi ili broju komada ne odgovara navodima iz tovarnog lista, ti navodi ne mogu da služe kao dokaz protiv prevoznika, naročito ako su kola predata primaocu sa ispravnim originalnim plombama.

Član 66.

Ako se kod kolskih pošiljaka kontrolnim vaganjem, i bez zahteva pošiljaoca, utvrdi da se masa ne razlikuje od one naznačene u tovarnom listu za više od +/-2%, masa naznačena u tovarnom listu smatraće se ispravnom i ona će se uzeti u obzir za izračunavanje prevoznih troškova.

Za netačno imenovanje ili šifre klasifikacije robe koji utiču na visinu prevoznine, kao i za razliku u masi preko +2%, prevoznik ima pravo da, pored naplaćene prevoznine, naplati i dvostruki iznos razlike u prevoznini od otpravne do uputne stanice prema tarifi.

Član 67.

Ako se usled neispravno, netačno ili nepotpuno upisanih podataka ili izjava u tovarnom listu prevozi roba koja je isključena od prevoza, ili roba koja bi trebalo da se prevozi pod posebnim uslovima, a ti uslovi nisu ispunjeni ili se ne poštuju propisi o bezbednosti saobraćaja, ili je prekoračena granica tovarjenja kola, prevoznik je dužan

da celu pošiljku, odnosno prekoračenu masu robe istovari u prvoj stanici u kojoj je to moguće nakon utvrđivanja nepravilnosti, na trošak i rizik pošiljaoca, i da ga o tome obavesti.

Prevoznik ima pravo da zahteva trostruki iznos prevoznine za izvršeni prevoz od otppravne stanice do stanice u kojoj je utvrđena nepravilnost, odnosno do prve stanice u kojoj je moguć istovar pošiljke ili prekoračene mase robe u slučaju prekoračenja granice tovarjenja kola ili tovarnog profila, kao i naknadu štete koja je usled toga nastala, ako je usled neispravno, netačno ili nepotpuno upisanih podataka ili izjava u tovarnom listu izvršen prevoz pošiljke:

- 1) sa prekoračenom granicom tovarjenja ili tovarnog profila;
- 2) sa robom koja je isključena od prevoza;
- 3) sa robom koja se prevozi pod posebnim uslovima, a ti uslovi nisu ispunjeni;
- 4) suprotno carinskim propisima što za posledicu ima pokretanje carinskog prekršaja;
- 5) kojom se na bilo koji način ne poštuju propisi o bezbednosti saobraćaja.

Ako prevoz nije otpočeo, računa se samo naknada za nastale troškove i eventualno nastala šteta.

11. Obavljanje carinskih i drugih postupaka

Član 68.

Prevoznik obavlja postupak tranzita, uz naplatu naknade.

Prevoznik može u toku prevoza, za račun korisnika prevoza, da obavlja i druge carinske postupke, ukoliko ispunjava uslove za njihovo obavljanje.

Spisak carinskih stanica u kojima se može obaviti postupak tranzita prevoznik objavljuje u tarifi.

Član 69.

Kod uvoza, prevoznik može prijaviti pošiljku carini za završetak postupka tranzita u ulaznoj graničnoj stanici samo ako je ona uputna stanica ili, prema tarifi, poslednja usputna carinska stanica, na prevoznom putu pošiljke.

Ako je pošiljalac za uvozno carinjenje u tovarnom listu naznačio stanicu koja u skladu sa aktom carinskog organa, prema tarifi prevoznika, nije carinska ili u kojoj se ne može okončati postupak tranzita s obzirom na vrstu robe i način pakovanja ili stanicu koja nije u skladu sa stavom 1. ovog člana, prevoznik će odrediti carinsku stanicu na prevoznom putu pošiljke prema odredbama ovog člana, o čemu će obavestiti korisnika.

Član 70.

Pošiljalac je dužan da tovarnom listu priloži isprave potrebne za izvršenje radnji koje se, na osnovu carinskih i drugih propisa, moraju obaviti pre izdavanja pošiljke primaocu.

Prevoznik nije dužan da ispituje da li su podnesene isprave tačne i dovoljne.

Pošiljalac odgovara prevozniku za štetu nastalu usled nedostatka, netačnosti, odnosno neispravnosti isprava, osim u slučaju krivice prevoznika.

Prevoznik odgovara za posledice koje nastanu usled gubitka ili nepravilne upotrebe isprava navedenih i priloženih tovarnom listu ili onih koje su mu bile poverene, osim ako su gubitak isprava, odnosno gubitak ili šteta nastali nepravilnom

upotrebom isprava izazvani okolnostima koje prevoznik nije mogao da izbegne i čije posledice nije mogao da spreči. Naknada štete u ovom slučaju ne može biti veća od iznosa koji bi prevoznik bio dužan da nadoknadi da je stvar predata na prevoz izgubljena.

Član 71.

Pošiljku, koja podleže inspekcijskom ili carinskom pregledu, prevoznik mora da isključi iz voza i da je postavi na poseban kolosek bez napona ili na kome je napon isključen, da odvede inspektora i carinskog organa do pošiljke i da im omogući pristup robi. U slučaju uzimanja uzorka prevoznik mora uneti napomenu o količini uzorkovane robe u tovarni list.

Troškovi obavljanja radnji iz stava 1. ovog člana opterećuju pošiljku.

12. Izmena ugovora o prevozu

Član 72.

Pošiljalac ima pravo da raspolaže pošiljkom, da naknadno menja ugovor o prevozu i može zahtevati:

- 1) da mu se pošiljka vrati u otpravnoj stanici;
- 2) da se prevoz pošiljke usput zaustavi;
- 3) da se izdavanje pošiljke odloži;
- 4) da se pošiljka izda nekom drugom primaocu;
- 5) da se pošiljka izda u nekoj drugoj uputnoj stanici;
- 6) da se pošiljka vrati u otpravnu stanicu;
- 7) da se novčani iznosi, za koje je u tovarnom listu naznačeno da će ih platiti primalac, naplate od njega umesto od primaoca;
- 8) da se izmeni stanica izvoznog carinjenja, ukoliko se nova carinska stanica nalazi na prevoznom putu pošiljke u smeru kretanja (ako ne podrazumeva kretanje pošiljke unazad) i ako je u skladu sa Carinskim zakonom („Službeni glasnik RS”, br. 18/10 i 112/12);
- 9) da se izmeni odredišna carinska stanica.

Zahtev za izmenu ugovora o prevozu, kao i potvrda o prijemu zahteva, moraju biti u pisanoj formi.

Pravo pošiljaoca da menja ugovor o prevozu, iako poseduje duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista, prestaje u slučaju kada je primalac iskupio tovarni, odnosno kolski list.

Član 73.

Primalac ima pravo, pod uslovima i na način iz člana 72. ovog zakona, da izmeni ugovor o prevozu od trenutka zaključenja tovarnog, odnosno kolskog lista ako mu pošiljalac preda duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista, osim ako je pošiljalac u tovarnom, odnosno kolskom listu naznačio da primalac nema pravo raspolaganja pošiljkom.

Pravo primaoca da menja ugovor o prevozu prestaje u slučaju kada je iskupio tovarni, odnosno kolski list ili već koristio svoje pravo da izmeni ugovor o prevozu zahtevajući da se pošiljka izda trećem licu koje je iskupilo tovarni, odnosno kolski list. To treće lice nije ovlašćeno da menja ugovor o prevozu.

Član 74.

Ako pošiljalac ili primalac želi da izmeni ugovor o prevozu davanjem naknadnih zahteva prevozniku mora prevozniku predati duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista u koji je uneo zahtevane izmene.

Pošiljalac, odnosno primalac koji zahteva izmenu ugovora o prevozu mora da nadoknadi prevozniku troškove i štetu koji nastanu usled sprovođenja naknadnih zahteva.

Naknadni zahtevi za izmenu ugovora o prevozu mogu se odnositi samo na celu pošiljku.

Član 75.

Izvršenje zahteva za izmenu ugovora o prevozu mora biti moguće, zakonito i prihvatljivo u trenutku kada dospe do prevoznika koji treba da ga izvrši, koje ne može ometati uobičajni rad prevoznika, niti nanositi štetu pošiljaocima ili primaocima drugih pošiljaka.

Prevoznik može odbiti zahtev za izmenu ugovora o prevozu ako:

- 1) izmena ugovora nije više moguća u trenutku kad je zahtev prispeo u stanicu koja treba da ga izvrši;
- 2) bi usled izmene ugovora došlo do poremećaja u saobraćaju;
- 3) je izmena ugovora protivna carinskim ili drugim propisima;
- 4) u slučaju izmene uputne stanice vrednost stvari ne bi pokrila troškove prevoza do nove uputne stanice, osim ako se iznos tih troškova odmah plati ili preuzme jemstvo.

Član 76.

Ako prevoznik ne postupi po zahtevu za izmenu ugovora, a ne postoje razlozi iz člana 75. ovog zakona, odgovoran je za štetu koja zbog toga nastane.

Naknada štete u slučaju iz stava 1. ovog člana ne može biti veća od iznosa koji bi prevoznik bio dužan da nadoknadi da je pošiljka predata na prevoz izgubljena.

13. Izvršenje prevoza

Član 77.

Pošiljalac i prevoznik ugovaraju rok isporuke. Ako rok isporuke nije ugovoren, prevoznik je dužan da prevoz izvrši u roku koji je, s obzirom na dužinu prevoznog puta, vrstu prevoza i stanje infrastrukture, propisan tarifom.

Prevoznik ima pravo da utvrdi dopunske rokove kod pošiljaka koje se prevoze preko jedne ili više ranžirnih stanica, preko rečnih luka ili kombinovanim prevozom. Takođe, prevoznik može odrediti dopunske rokove u vanrednim prilikama koje imaju za posledicu neuobičajeno povećanje saobraćaja ili teškoće u eksploataciji.

Ako nije drugačije ugovoreno, rok isporuke počinje da teče narednog dana od dana prijema stvari na prevoz. Rok isporuke ne teče nedeljom i u dane državnih praznika.

Član 78.

Rok isporuke ne teče za vreme zadržavanja pošiljke nastalog usled:

- 1) proveravanja sadržine i mase pošiljke, ako je tim proveravanjem utvrđena netačnost navoda u tovarnom listu (čl. 66. i 67. ovog zakona);
- 2) obavljanja radnji carinskih ili drugih nadležnih organa;

- 3) izmene ugovora o prevozu izvršene na zahtev korisnika;
- 4) posebnih radnji u vezi s pošiljkom (hranjenje i pojenje živih životinja, dodavanje leda i sl);
- 5) drugih uzroka koji sprečavaju početak ili nastavljanje prevoza, ako za to nema krivice prevoznika.

Prevoznik se može pozivati na produženje roka isporuke zbog uzroka navedenih u stavu 1. ovog člana samo ako je uzrok i trajanje zadržavanja pošiljke upisao u tovarni, odnosno kolski list.

Rok isporuke je održan ako je pre njegovog isteka primalac izvešten o prispeću pošiljke i ako je pošiljka pripremljena za izdavanje, a za pošiljku o čijem se prispeću ne izveštava, ako je pre isteka roka isporuke pošiljka pripremljena za izdavanje.

Član 79.

Ako ugovorom nije drugačije određeno, prevoznik je dužan da izvesti primaoca o prispeću pošiljke, s tim što ima pravo na naknadu troškova.

Prevoznik je dužan da izvesti primaoca, bez odlaganja, čim pošiljku pripremi za izdavanje.

Pri izveštavanju, prevoznik mora da naznači rok u kome primalac mora preuzeti pošiljku.

Pretpostavlja se da je izveštavanje izvršeno:

- 1) preporučenim pismom - 24 časa posle predaje pisma pošti;
- 2) telegramom - 12 časova posle predaje telegrama;
- 3) telefonom, teleksom ili telefaksom - posle završenog razgovora, odnosno predaje teleksa ili telefaksa;
- 4) neposredno - časom predaje izveštaja;
- 5) elektronskom poštom uz potvrdu prijema u skladu sa tarifom - časom slanja poruke.

14. Smetnje pri prevozu

Član 80.

Smetnja pri prevozu nastaje kada je početak ili nastavak prevoza sprečen ili prevoz pošiljke nije moguće izvršiti predviđenim ili ugovorenim prevoznim putem.

Kod smetnje pri prevozu, prevoznik odlučuje da li je bolje da se pošiljka preveze po službenoj dužnosti pomoćnim prevoznim putem ili je u interesu imaoca prava raspolaganja robom, odnosno praznim kolima da se od njega zatraže uputstva, dajući mu potrebna obaveštenja o pošiljci kojima prevoznik raspolaže.

Imalac prava raspolaganja pošiljkom kod prevoza robe je primalac, osim ako je pošiljalac predao prevozniku duplikat tovarnog lista sa zahtevom za izmenu primaoca, odnosno uputne stanice ili ako je naznačio u tovarnom listu da primalac nema prava raspolaganja robom.

Imalac prava raspolaganja pošiljkom kod prevoza praznih kola kao prevoznog sredstva je pošiljalac.

Član 81.

Kada kod smetnje pri prevozu nije moguće produženje prevoza, prevoznik traži uputstva od imaoca prava raspolaganja robom, odnosno praznim kolima koja se

prevoze kao prevozno sredstvo. Ako prevoznik u primerenom roku od obaveštavanja ne dobije uputstvo za dalje postupanje sa robom, odnosno kolima, prevoznik mora preduzeti mere za koje smatra da su u najboljem interesu imaoca prava raspolaganja robom, odnosno kolima.

Ako usled nastalih smetnji ili iz drugih razloga dalji prevoz nije moguć, pošiljalac može raskinuti ugovor o prevozu, ali je dužan da prevozniku plati prevozninu za izvršeni prevoz, kao i troškove u vezi s prevozom predviđene tarifom, odnosno ugovorom, ako smetnja, odnosno drugi razlozi nisu nastali krivicom prevoznika.

15. Smetnje pri izdavanju

Član 82.

Smetnja pri izdavanju pošiljke postoji ako:

- 1) se primalac ne može pronaći;
- 2) se primalac ne odaziva;
- 3) primalac odbije prijem pošiljke;
- 4) tovami list nije iskupljen u predviđenom roku;
- 5) je izdavanje zabranio nadležni organ.

U slučaju smetnji pri izdavanju iz stava 1. ovog člana, imalac prava raspolaganja pošiljkom je pošiljalac.

Prevoznik je dužan da bez odlaganja i na najbrži način izvesti pošiljaoca o smetnji pri izdavanju pošiljke i da od njega zatraži uputstvo, osim ako je pošiljalac putem navoda u tovarnom, odnosno kolskom listu zahtevao da mu se pošiljka vrati po službenoj dužnosti ako nastane smetnja pri izdavanju.

U slučaju da primalac odbije prijem pošiljke, pošiljalac ima pravo da daje uputstva o daljem postupanju sa pošiljkom i bez podnošenja prevozniku duplikata tovarnog, odnosno kolskog lista.

Ako smetnja pri izdavanju prestane pre dobijanja uputstva od pošiljaoca, prevoznik izdaje pošiljku primaocu, o čemu mora odmah obavestiti pošiljaoca.

16. Otklanjanje smetnje pri prevozu i izdavanju

Član 83.

Ako uputstvo imaoca prava raspolaganja robom ne prispe u roku prema tarifi, ili ako se ne može izvršiti, ili ako izveštavanje imaoca prava raspolaganja robom nije moguće, prevoznik ima pravo da robu istovari na trošak i rizik imaoca prava raspolaganja robom. Posle toga smatra se da je prevoz pošiljke završen i prevoznik je u tom slučaju odgovoran za robu u ime imaoca prava raspolaganja robom.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, prevoznik ima pravo da na trošak i rizik imaoca preda robu špediteru ili javnom skladištu, s tim što odgovara za njihov izbor.

Prevoznik je dužan da bez odlaganja izvesti imaoca prava raspolaganja robom o radnjama iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 84.

Prevoznik može pristupiti prodaji robe bez čekanja uputstva imaoca prava raspolaganja robom, ako je to opravdano zbog lake kvarljivosti robe ili opšteg stanja robe, odnosno ako su troškovi skladištenja nesrazmerno veliki u odnosu na vrednost robe. U ostalim slučajevima, prevoznik takođe može pristupiti prodaji robe, ako u

roku prema tarifi ne dobije uputstvo imaoca prava raspolaganja robom sa prihvatljivim zahtevom za izvršenje.

Ako je roba prodana, novac od prodaje, po odbitku ukupnih troškova kojima je roba terećena, mora se staviti na raspolaganje imaocu prava raspolaganja robom.

U slučaju da je dobijeni iznos od prodaje manji od ukupnih troškova kojima je roba terećena, pošiljalac je dužan da plati razliku.

Član 85.

Ako imalac prava raspolaganja robom, u roku prema tarifi, ne prosledi uputstva prevozniku o daljem postupanju sa pošiljkom, i ako smetnju pri prevozu ili izdavanju nije moguće otkloniti prema čl. 83. i 84. ovog zakona, prevoznik može da vrati pošiljku pošiljaocu na njegov trošak ili da je, ako je to opravdano, uništi, vodeći računa o zaštiti životne sredine.

Član 86.

Prevoznik ima pravo na nadoknadu troškova koje je imao zbog traženja uputstva i/ili izvršenja uputstva imaoca prava, zbog čekanja na uputstva koja nisu blagovremeno ili nisu uopšte stigla do prevoznika i zbog donošenja odluke i preduzimanje radnji u cilju otklanjanja smetnje pri prevozu ili izdavanju. Prevoznici troškovi i svi drugi troškovi terete pošiljku, osim ako su ti troškovi nastali krivicom prevoznika.

U slučaju da smetnja pri prevozu nije nastala krivicom prevoznika, prevoznina i rok isporuke se računaju prema stvarno pređenom prevoznom putu.

17. Izdavanje pošiljke

Član 87.

Prevoznik je dužan da u uputnoj stanici koju je označio pošiljalac izda primaocu tovarni, odnosno kolski list i pošiljku, pošto primalac potvrdi njihov prijem i uplati iznose naznačene u tovarnom, odnosno kolskom listu.

Isto dejstvo, kao i izdavanje pošiljke primaocu ima predaja pošiljke drugom prevozniku, javnom skladištu, špediteru i carinskim ili drugim nadležnim organima, kao i davanje robe na privremeni smeštaj u slučajevima određenim ovim zakonom.

Tovarni, odnosno kolski list i pošiljka izdaju se donosiocu izveštaja o prispeću pošiljke na kome je primalac potvrdio prijem.

Član 88.

Ako prevoznik ili imalac prava utvrde ili posumnjaju da postoji potpun ili delimičan gubitak ili oštećenje robe primljene na prevoz, prevoznik je dužan da odmah sastavi zapisnik o izviđaju i utvrdi stanje, a prema potrebi, i masu robe, kao i uzrok, ako je to moguće, navodeći i vreme kad se šteta dogodila i pod kojim okolnostima.

Prevoznik izdaje imaocu prava primerak zapisnika iz stava 1. ovog člana.

Ako je to moguće, prevoznik je dužan da potpun ili delimičan gubitak ili oštećenje robe utvrdi u prisustvu imaoca prava a, po potrebi, i u prisustvu jednog ili više veštaka.

U slučaju da imalac prava ne prihvata činjenice utvrđene u zapisniku o izviđaju, on može zahtevati da se stanje i masa robe, kao i uzrok i iznos štete utvrde putem veštaka koga imenuju strane u ugovoru o prevozu.

Ako se uvidom izvršenim na zahtev imaoaca prava ne utvrdi nikakva šteta, ili se utvrdi samo šteta koju je prevoznik već priznao, imalac prava je dužan da naknadi nastale troškove.

Član 89.

Smatra se da je pošiljka izgubljena ako nije bila izdata primaocu ili nije bila pripremljena za izdavanje u roku od 30 dana od dana isteka roka za isporuku.

Ako se pošiljka pronađe u roku od jedne godine od dana isplate naknade štete, prevoznik je dužan da o pronađenoj robi, u pismenoj formi, odmah izvesti imaoaca prava.

U roku od 30 dana od dana prijema izveštaja o pronalasku pošiljke imalac prava može zahtevati da mu se pošiljka izda u ma kojoj stanici, uz plaćanje prevoznih troškova od prvobitne otpravne stanice do stanice u kojoj se zahteva izdavanje.

Ako preuzme pronađenu pošiljku, imalac prava je dužan da primljenu naknadu štete vrati po odbitku troškova koji su, eventualno, bili obuhvaćeni tom naknadom štete, ali zadržava pravo na potraživanje naknade štete zbog prekoračenja roka isporuke.

Ako imalac prava nije postavio zahtev prema stavu 3. ovog člana, prevoznik može slobodno da raspolaže sa robom.

18. Odnosnje i prodaja robe

Član 90.

Primalac je dužan da pošiljku odnese u ugovorenom roku (rok za odnosnje) i u redovnom radnom vremenu određenom za uputnu stanicu.

Ako je rok za odnosnje prekoračen za više od 24 časa, prevoznik može, na trošak i rizik primaoca, istovariti robu i dati je na privremeni smeštaj, ili je predati špediteru, javnom skladištu ili drugom prevoziocu radi dostave primaocu, s tim što odgovara za njihov izbor.

U slučaju prekoračenja roka za odnosnje, prevoznik ima pravo na posebnu naknadu određenu tarifom.

Član 91.

Prevoznik je dužan da postupajući kao dobar privrednik:

- 1) odmah proda robu koja se ne može izdati, ako prema oceni uputne stanice podleže kvaru, žive životinje ili robu koja se prema mesnim prilikama ne može dati na privremeni smeštaj, niti predati špediteru ili javnom skladištu;
- 2) u roku od 30 dana od dana isteka roka za odnosnje proda robu koja se ne može izdati i koju pošiljalac ne uzima natrag;
- 3) pre isteka roka iz tačke 2) ovog stava proda robu čija bi se vrednost usled dužeg ležanja nesrazmerno smanjila ili troškovi ležanja ne bi bili u srazmeri s vrednošću.

Prevoznik je dužan da o nameravanoj prodaji, bez odlaganja, izvesti pošiljaoca, ako je to prema okolnostima moguće.

Prevoznik sastavlja zapisnik o prodaji i jedan primerak dostavlja pošiljaocu.

Prevoznik je dužan da iznos dobijen prodajom, po odbitku troškova koji još nisu plaćeni, kao i izdataka koji su nastali u vezi s prodajom, stavi na raspolaganje pošiljaocu.

Ako iznos dobijen prodajom nije dovoljan za pokriće troškova i izdataka, pošiljalac je dužan da doplati razliku.

Ako je primalac iskupio tovarni list, a nije preuzeo pošiljku u roku za odnošenje, prevoznik će ga još jednom pozvati da preuzme pošiljku i saopštiće mu da roba leži o njegovom trošku i riziku.

Ako primalac ni posle ponovljenog poziva ne preuzme pošiljku, prevoznik može da smesti, odnosno da proda robu, saglasno odredbama st. 1, 2, 3, 4. i 5. ovog člana.

19. Odgovornost prevoznika

Član 92.

Prevoznik koji je primio pošiljku na prevoz odgovara za izvršenje prevoza do izdavanja pošiljke primaocu.

Prevoznik odgovara za štetu nastalu zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja pošiljke, kao i za štetu nastalu zbog prekoračenja roka isporuke, osim ako dokaže da je šteta nastala zbog radnji ili propusta imaoca prava, nekim njegovim zahtevom koji nije zasnovan na krivici prevoznika, svojstava same robe ili drugih okolnosti koje prevoznik nije mogao izbeći niti otkloniti njihove posledice.

Prevoznik odgovara za štetu koju prouzrokuju lica koja su po njegovom nalogu radila na izvršenju prevoza.

Član 93.

Prevoznik se oslobađa odgovornosti ako je potpun ili delimičan gubitak ili oštećenje nastalo u vezi s jednom ili više posebnih okolnosti:

- 1) prevoza koji se vrši u otvorenim kolima na osnovu važećih propisa ili ugovora zaključenog s pošiljaocem i navedenog u tovarnom listu. Ako pošiljalac koristi pokrivače za prevoz robe u otvorenim kolima preuzima istu odgovornost kao onu koju ima pri prevozu robe bez pokrivača, pa i kada se radi o robi koja se na osnovu tarifa prevoznika ne prevozi u otvorenim kolima;
- 2) nepakovanja ili nedovoljnog pakovanja robe koja je usled tih nedostataka po svojoj prirodi izložena gubitku ili oštećenju;
- 3) utovara robe, nepravilnog tovarenja i istovara, kad utovar, ili istovar vrši pošiljalac, odnosno primalac ili njihovo ovlašćeno lice, na osnovu važećih propisa ili ugovora zaključenog s pošiljaocem ili primaocem, navedenih u tovarnom listu;
- 4) svojstva robe zbog kojeg je ona naročito podložna potpunom ili delimičnom gubitku ili oštećenju (usled lomljenja, rđanja, truljenja, dejstva mraza i toplote, curenja, sušenja, rasipanja i sl);
- 5) predaje na prevoz sa neispravnim, netačnim ili nepotpunim naznačenjem vrste robe ili broja komada u tovarnom listu kod robe koja je isključena od prevoza ili se prima na prevoz pod posebnim uslovima, ili ako pošiljalac ne preduzme mere predostrožnosti koje su propisane za robu koja se prima na prevoz pod posebnim uslovima;
- 6) posebne opasnosti kojoj su izložene žive životinje prilikom prevoza;
- 7) prevoza živih životinja ili određene robe koji se, na osnovu tarife ili ugovora sa pošiljaocem navedenim u tovarnom listu, mora izvršiti uz pratnju, ako potpun ili delimičan gubitak ili oštećenje nastane zbog propuštanja pratioca da otkloni opasnost u vezi sa prevozom.

Član 94.

U slučaju prevoza železničkih vozila koja se kreću na sopstvenim točkovima i koja su predata na prevoz kao roba, prevoznik odgovara za štetu nastalu zbog potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja železničkog vozila ili njegovih sastavnih delova od trenutka preuzimanja na prevoz do izdavanja, kao i štetu koja nastane zbog prekoračenja roka isporuke, osim ako dokaže da šteta nije nastala zbog njegove krivice.

Prevoznik ne odgovara za gubitak sastavnih delova vozila koji nisu upisani sa obe strane vozila ili pribora koji nije naveden u inventarskoj listi koja prati vozilo.

Član 95.

Dokazivanje da je gubitak, oštećenje ili prekoračenje roka isporuke, prouzrokovano jednom od posebnih okolnosti iz člana 93. ovog zakona, padaju na teret prevoznika.

U slučaju da prevoznik utvrdi, s obzirom na okolnosti, da je gubitak ili oštećenje moglo nastati zbog jedne ili više posebnih okolnosti predviđenih iz člana 93. ovog zakona, pretpostavlja se da je šteta iz toga proizašla. Imalac prava, zadržava pravo da dokaže da šteta, potpuno ili delimično, nije nastala zbog neke od tih okolnosti.

Član 96.

Ako prevoz, koji je predmet jednog ugovora o prevozu, obavlja više uzastopnih prevoznika, svaki naredni prevoznik, samim činom preuzimanja robe sa tovarnim listom, odnosno praznih kola sa kolskim listom, postaje strana u ugovoru o prevozu, i u skladu sa uslovima iz tovarnog, odnosno kolskog lista, preuzima obaveze koje iz toga proizlaze. U ovom slučaju, svaki prevoznik je odgovoran za izvršenje prevoza na celom prevoznom putu.

Za štetu odgovaraju solidarno prevoznici koji su učestvovali u prevozu.

Član 97.

Kada prevoznik poveri prevoz, potpuno ili delimično, izvršnom prevozniku, bilo da je na osnovu ugovora o prevozu za to ovlašćen ili ne, prevoznik ostaje jedini odgovoran za ukupan prevoz.

Sve odredbe ovog zakona prema kojima se utvrđuje odgovornost prevoznika, važe i za izvršnog prevoznika za prevoz koji on obavlja.

Svaki poseban ugovor kojim prevoznik prihvata obaveze koje ne proizlaze iz ovog zakona ili se odriče prava koja mu na osnovu ovog zakona pripadaju, tiče se izvršnog prevoznika samo ako je on to izričito, u pisanom obliku, prihvatio.

U slučaju da su i prevoznik i izvršni prevoznik odgovorni i do mere u kojoj su odgovorni, njihova odgovornost je solidarna.

Ukupan iznos odštete koju plaća prevoznik, izvršni prevoznik i njegovo osoblje, kao i druga lica čije usluge oni koriste u obavljanju prevoza, ne može biti veći od iznosa predviđenih ovim zakonom.

20. Odgovornost u slučaju gubitka u masi pri prevozu**Član 98.**

Ako je u pitanju roba koja, zbog svoje prirode, redovno gubi u masi pri prevozu, prevoznik odgovara samo za onaj deo gubitka koji, bez obzira na dužinu pređenog puta, prelazi sledeće granice:

- 1) 2% od mase za tečnost, robe koje su vlažne predate na prevoz i druge robe određene tarifom;
- 2) 1% od mase za suve robe i druge robe određene tarifom.

Prevoznik se ne može pozivati na ograničenje odgovornosti iz stava 1. ovog člana ako imalac prava dokaže da gubitak nije nastao usled uzroka koji povlače prirodan gubitak u masi robe.

U slučaju potpunog gubitka robe, pri izračunavanju odštete ne vrši se nikakav odbitak na ime gubitka u masi pri prevozu.

U slučaju da se više komada prevozi sa jednim tovarnim listom, gubitak u masi se računa za svaki komad, ako je njihova masa posebno naznačena u tovarnom listu ili se može utvrditi na neki drugi način.

21. Odšteta u slučaju gubitka

Član 99.

Imalac prava može, bez pružanja drugih dokaza, smatrati da je roba izgubljena ako nije izdata primaocu niti pripremljena za izdavanje u roku od 30 dana po isteku roka isporuke.

Imalac prava može, primajući odštetu za izgubljenu robu, pismeno zahtevati da bude odmah obavešten ako se roba pronađe u roku od godinu dana po isplati odštete. Prevoznik pismeno potvrđuje ovaj zahtev.

Imalac prava može podneti zahtev prevozniku u roku od 30 dana po prijemu obaveštenja da je roba pronađena, da mu se roba izda, nakon plaćanja troškova u skladu sa ugovorom, izjavama u tovarnom listu i vraćanja primljene odštete. Pri tome, imalac prava zadržava pravo na odštetu zbog prekoračenja roka isporuke.

U slučaju da imalac prava nije postavio zahtev prema stavu 2. ovog člana, ili nije predao zahtev prema stavu 3. ovog člana, ili ako je roba pronađena po isteku roka od jedne godine od dana isplate odštete, prevoznik raspolaže tom robom.

Član 100.

Ako je prevoznik obavezan da imaocu prava nadoknadi štetu za potpun ili delimičan gubitak, vrednost robe se računa po tržišnoj ceni, a ako je cena robe ugovorena - po toj ceni.

Cena se određuje po mestu i vremenu prijema robe za prevoz.

Iznos naknade štete koju prevoznik plaća za potpun ili delimičan gubitak robe ne može po kilogramu mase izgubljene robe da bude veći od 17 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan isplate.

Ukoliko dođe do gubitka železničkog vozila koje se prevozi kao roba na sopstvenim točkovima i koje je predato na prevoz, ITJ i njihovih sastavnih delova, odšteta je ograničena, uz izuzeće svih drugih odšteta, na uobičajenu vrednost vozila ili ITJ, odnosno njihovih sastavnih delova, na dan i u mestu gubitka. Kada je nemoguće utvrditi dan i mesto gubitka, odšteta je ograničena na uobičajenu vrednost na dan i u mestu gde ih je prevoznik preuzeo na prevoz.

Pored naknade štete za robu, prevoznik je dužan da naknadi prevozninu, carinske dažbine i druge troškove u vezi s prevozom izgubljene robe, osim akcize.

Ako se prilikom postupanja sa kolima pri utovaru, odnosno istovaru potpuno unište kola ili kolski deo ili dođe do njegovog otuđenja, odšteta je ograničena, uz izuzeće ostalih odšteta prema tarifi, na uobičajenu vrednost kola, odnosno njihovih sastavnih delova. U ovom slučaju, imalac kola ima pravo na naplatu naknade za nemogućnost korišćenja kola.

22. Odšteta u slučaju oštećenja

Član 101.

U slučaju oštećenja robe, prevoznik je dužan da imaocu prava plati samo iznos za koji je umanjena vrednost robe.

Ako je usled oštećenja cela pošiljka, odnosno samo jedan deo pošiljke izgubio vrednost, naknada štete ne može premašiti iznos koji bi se platio u slučaju gubitka cele pošiljke, odnosno onog dela koji je izgubio vrednost.

Ukoliko dođe do oštećenja železničkog vozila koje se prevozi na sopstvenim točkovima i koje je predato na prevoz kao roba, ITJ ili njihovih sastavnih delova, odšteta je ograničena, uz izuzeće ostalih odšteta po tarifi, na troškove opravke. Odšteta ne može premašiti iznos koji bi se platio u slučaju gubitka.

Pored naknade štete prema st. 1, 2. i 3. ovog člana, prevoznik je dužan da nadoknadi prevozninu, carinske dažbine i druge troškove u vezi s prevozom oštećene robe, u srazmeri prema utvrđenom umanjenju vrednosti robe, osim akcize.

Ako se prilikom postupanja sa kolima pri utovaru, odnosno istovaru oštete kola ili kolski deo, odšteta je ograničena, uz izuzeće ostalih odšteta prema tarifi, na troškove opravke. U ovom slučaju, imalac kola ima pravo na naplatu naknade za nemogućnost korišćenja kola. Odšteta ne može premašiti iznos koji bi se platio u slučaju gubitka.

23. Odšteta u slučaju prekoračenja roka isporuke

Član 102.

U slučaju prekoračenja ugovorenog roka isporuke za koje je odgovoran prevoznik, imalac prava ima prava na naknadu za zadocnjenje prema tarifi.

Ako imalac prava dokaže da je zbog prekoračenja roka isporuke pretrpeo štetu, uključujući i oštećenje, prevoznik je dužan da plati dokazanu štetu, ali najviše do iznosa četverostruke prevoznine.

U slučaju potpunog gubitka robe ne može se zahtevati naknada štete zbog prekoračenja roka isporuke.

U slučaju delimičnog gubitka robe, naknada štete iz stava 2. ovog člana ne može biti veća od iznosa četverostruke prevoznine za deo pošiljke koji nije izgubljen.

Ukupan iznos naknade štete iz stava 2. ovog člana, zajedno s iznosom naknade štete iz čl. 100. i 101. ovog zakona, ne može da bude veći od iznosa naknade štete koji bi trebalo platiti u slučaju potpunog gubitka robe.

Ako je prevoznik sa korisnikom ugovorio rok isporuke, mogu se predvideti i drugi načini obeštećenja od navedenih u stavu 2. ovog člana.

Član 103.

Ako je pošiljalac pri predaji stvari na prevoz naznačio u tovarnom listu iznos za posebno obezbeđenje urednog izdavanja, pored naknade štete iz čl. 100, 101. i 102. ovog zakona može zahtevati i naknadu za drugu dokazanu štetu do visine naznačenog iznosa obezbeđenja.

24. Lica za koja odgovara prevoznik

Član 104.

Prevoznik odgovara korisniku za štetu koju prouzrokuju njegovi zaposleni i druga lica koja obavljaju poslove u ime prevoznika, u vršenju svojih dužnosti.

Upravljač infrastrukturom preko koje se vrši prevoz, smatra se licem čije usluge prevoznik koristi za obavljanje prevoza.

25. Reklamacije, potraživanja i tužbe

Član 105.

Reklamacije koje se odnose na ugovor o prevozu moraju se pismeno uputiti prevozniku protiv koga se može podneti tužba.

Reklamacija za naknadu štete u slučaju potpunog ili delimičnog gubitka ili oštećenja pošiljke podnosi se pismeno prevozniku najkasnije u roku od 60 dana od dana saznanja za štetu.

Reklamacija za naknadu štete u slučaju prekoračenja roka isporuke podnosi se pismeno prevozniku najkasnije u roku od 30 dana od dana izdavanja stvari.

Ukoliko je prevoznik naplatio manji iznos prevoznih troškova, prevoznik ima pravo na naknadnu naplatu svojih potraživanja od korisnika do iznosa koji je trebalo naplatiti prema ugovoru ili tarifi.

Član 106.

Pravo na podnošenje reklamacije za potraživanje, odnosno tužbu na osnovu ovog zakona ima:

- 1) pošiljalac - dok ima pravo da raspolaže pošiljkom;
- 2) primalac - od momenta prijema tovarnog, odnosno kolskog lista.

Reklamaciju za potraživanje može podneti i dugo lice ako je na njega prešlo potraživanje lica iz stava 1. ovog člana prema prevozniku.

Ako reklamaciju podnosi pošiljalac, dužan je da prevozniku podnese duplikat tovarnog, odnosno kolskog lista. U nedostatku duplikata tovarnog, odnosno kolskog lista, on je dužan da podnese ovlašćenje primaoca ili da dokaže da je primalac odbio da primi pošiljku.

U slučaju da reklamaciju podnosi primalac, dužan je da podnese original tovarnog, odnosno kolskog lista.

Član 107.

Pravo prema prevozniku, koje proističe iz ugovora o prevozu, prestaje kad imalac prava primi pošiljku.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, pravo potraživanja ne prestaje:

- 1) ako imalac prava dokaže da je šteta prouzrokovana namerno ili nepažnjom prevoznika, znajući da će takva šteta verovatno nastati;
- 2) u slučaju delimičnog gubitka ili oštećenja;
 - (1) ako je delimični gubitak ili oštećenje utvrđeno prema odredbama člana 88. ovog zakona pre nego što je imalac prava primio pošiljku,
 - (2) ako je krivicom prevoznika propušteno da se izvrši utvrđivanje navoda prema odredbama člana 88. ovog zakona;
- 3) ako imalac prava prilikom prijema pošiljke nije mogao uočiti oštećenje koje se spolja nije moglo primetiti, a utvrđeno je tek pošto je imalac prava preuzeo robu, pod uslovom da je zahtev za utvrđivanje oštećenja, odnosno delimičnog gubitka, prema odredbama člana 88. ovog zakona, podneo čim je otkrio štetu, ali najkasnije u roku od sedam dana od dana

prijema i ako dokaže da se šteta dogodila u vreme između prijema na prevoz i izdavanja pošiljke;

- 4) ako se potraživanje odnosi na vraćanje plaćenih iznosa;
- 5) u slučaju prekoračenja roka isporuke, ako imalac prava u roku od 30 dana podnese zahtev jednom od prevoznika.

Član 108.

Tužba radi vraćanja iznosa plaćenog na osnovu ugovora može se podići protiv prevoznika koji je naplatio taj iznos ili protiv prevoznika u čiju korist je iznos naplaćen.

Tužba koja se odnosi na unapred plaćene iznose može se podići samo protiv prevoznika koji je primio robu u mestu otpravljanja.

Tužbe iz ugovora o prevozu mogu se podići protiv prvog prevoznika, poslednjeg prevoznika ili prevoznika koji je obavljao deo prevoza u toku kojeg se desio slučaj koji daje osnov za tužbu, osim u slučajevima koji su navedeni u st. 1. i 2. ovog člana.

U slučaju prevoza koji obavlja nekoliko uzastopnih prevoznika, tužba se može podići protiv prevoznika koji je obavezan da izda robu.

Član 109.

Potraživanja iz ugovora o prevozu zastarevaju, i to:

- 1) potraživanje zbog više, odnosno manje naplaćenih prevoznih troškova - za jednu godinu;
- 2) potraživanja zbog oštećenja prilikom postupanja sa kolima pri utovaru, odnosno istovaru - tri godine;
- 3) ostala potraživanja - za jednu godinu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 110.

Zastarelost počinje da teče:

- 1) kod potraživanja zbog delimičnog gubitka ili oštećenja pošiljke, kao i zbog prekoračenja roka isporuke - od dana izdavanja pošiljke;
- 2) kod potraživanja zbog potpunog gubitka pošiljke - po isteku 30 dana od dana kad je istekao rok isporuke;
- 3) kod potraživanja zbog više ili manje plaćenih iznosa - od dana plaćanja, a ako nije bilo plaćanja - od dana izdavanja pošiljke;
- 4) kod potraživanja zbog više ili manje plaćenih iznosa, ako je pošiljalac položio iznos na ime prevoznih troškova koji se ne mogu tačno utvrditi pri predaji stvari na prevoz već se naknadno obračunavaju - od dana izvršenog obračuna;
- 5) kod potraživanja iznosa koji je primalac platio umesto pošiljaoca, ili koji je platio pošiljalac umesto primaoca i koji prevoznik mora da vrati imaocu prava - od dana podnošenja reklamacije;
- 6) kod potraživanja koje se odnosi na unapred plaćene troškove - po isteku 14 dana od dana kad je istekao rok isporuke;
- 7) kod potraživanja viška koji, u slučaju da prevoznik proda robu, preostane posle izmirenja potraživanja - od dana kad je prodaja izvršena;

- 8) kod potraživanja nastalih zbog toga što je prevoznik izvršio isplatu za korisnika prevoza carinskom organu - od dana izvršene isplate;
- 9) kod potraživanja zbog oštećenja kola, gubitka ili oštećenja kolskog dela - od dana kada je šteta nastala;
- 10) u svim drugim slučajevima - od dana nastanka potraživanja.

Član 111.

Zastarevanje se prekida danom podnošenja reklamacije prevozniku u pismenoj formi.

Zastarevanje počinje da teče ponovo od dana kad je imao prava dostavljen, u pismenoj formi, odgovor na njegov zahtev i kad su mu vraćene isprave priložene uz taj zahtev.

V. KOMBINOVANI PREVOZ

1. Ugovor o kombinovanom prevozu robe

Član 112.

Ugovorom o kombinovanom prevozu robe više prevoznika različitog vida saobraćaja se obavezuju da će robu prevesti od odpravne do uputne stanice i da će je izdati primaocu, uz naplatu prevoznih troškova. Tarifa je sastavni deo ovog ugovora.

2. Odgovornost prevoznika

Član 113.

Ako, na osnovu ugovora, u prevozu učestvuje više prevoznika iz različitih vidova saobraćaja, prevoznik koji je zaključio ugovor odgovara za štetu po propisima o naknadi štete koji važe za prevoznika na čijem je delu prevoznog puta šteta nastala.

Ako se prevoznik u izvršenju prevoza koristi prevoznicima iz drugih vidova saobraćaja bez znanja pošiljaoca, prevoznik koji je zaključio ugovor o prevozu odgovara za štetu po odredbama ovog zakona, bez obzira na čijem je delu prevoznog puta šteta nastala, ako je to povoljnije za korisnika prevoza.

Član 114.

Za reklamacije, potraživanja i tužbe u vezi sa kombinovanim prevozom važe odredbe koje se odnose na prevoz stvari.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 115.

Odredbe ovog zakona neće se primenjivati na odnose iz ugovora o prevozu putnika i stvari u železničkom saobraćaju zaključene do dana stupanja na snagu ovog zakona, osim u slučajevima kada su uslovi prevoza putnika i stvari utvrđeni ovim zakonom za korisnika povoljniji od uslova iz ugovora.

Član 116.

Propisi za sprovođenje ovog zakona biće doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 117.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o ugovorima o prevozu u železničkom saobraćaju („Službeni list SRJ”, broj 26/95).

Član 118.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.